

Lisa

Programmi koostaja ja vastutaja	Rahandusministeerium, strateegia- ja finantsosakond
Programmi kinnitamise aeg	02.02.2026
Dokumendi sisu kasutamise selgitus	Dokumendis toodud info on sisendiks riigi eelarvestrateegia (RES) ja riigieelarve koostamise (RE) protsessis. Programmi eelnõu kohandatakse lähtuvalt RES-i ja RE otsustest. Programmi kinnitab minister käskkirjaga peale riigieelarve Riigikogus vastu võtmist.

Tulemusvaldkond	Riigivalitsemine
Tulemusvaldkonna eesmärk	Elanikkonna vajadustega arvestav ühtne ja tõhus riigivalitsemine
Valdkonna arengukava	-
Programmi nimi	Rahatarga riigi programm
Programmi eesmärk	Riigi rahaasjad on hoitud, finantskeskkond usaldusväärne. Riigi tulused kogutakse, kasutatakse ja kasvatatakse arukalt ning tolli töö on tõhus. Eesti inimesed on oma igapäevastes rahaotsustes pädevad.
Programmi periood	2026-2029
Peavastutaja	Rahandusministeerium
Kaasvastutajad	Maksu- ja Tolliamet, Rahapesu Andmebüroo

Sisukord

Sissejuhatus	3
1. Programmi eesmärk, mõõdikud ja rahastamiskava	4
2. Positiivsed arengud valdkonnas	7
3. Olulisemad programmi tegevused riigieelarve strateegias.....	9
4. Programmi tegevused ja teenused.....	10
Tegevus: Eelarvepoliitika ja kujundamine ja elluviimine	10
Teenus: Euroopa Liidu eelarve- ja majanduspoliitika koostöös osalemine	12
Teenus: Majandusprognoosi koostamine	13
Teenus: Riigieelarve protsessi juhtimine.....	13
Teenus: Fiskaal- ja majanduspoliitiline analüüs	14
Teenus: Riigi strateegilise- ja finantsjuhtimise koordineerimine	14
Teenus: Välistoetuste planeerimine ja kasutamise korraldamine	15
Teenus: Riigi arvelduste korraldamine	16
Teenus: Rahavoogude juhtimine ja finantsreservide haldus	16
Teenus: Välistoetuste auditeerimine	17
Tegevus: Maksu- ja tollipoliitika kujundamine ja korraldamine	17
Teenus: Maksu- ja tollipoliitika kujundamine (RaM).....	18
Teenus: Maksukogumine (MTA)	19
Teenus: Tollikorraldus ja ühiskonna kaitse (MTA).....	21
Teenus: Mittemaksuliste riiginõuete haldus (MTA)	21
Tegevus: Finantskeskkonna arendamine	22
Teenus: Finantspoliitika kujundamine ja rahatarkus	24
Teenus: Arvestus- ja audiitorvaldkonna kujundamine.....	27
Teenus: Rahapesu tõkestamise valdkonna kujundamine	28
Teenus: Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamine ning finantssanktsiooni kohaldamine (Rahapesu Andmebüroo)	29
5. Programmi juhtimiskorraldus.....	29
Lisa 1. Rahatarga riigi programmi teenuste rahastamiskava	31

Sissejuhatus

Joonis 1. Tulemusvaldkonna Riigivalitsemise programmid ja eesmärgid.

Rahatarga riigi programmiga panustatakse riigi eelarvestrateegias seatud Riigivalitsemise tulemusvaldkonna eesmärgi „Elanikkonna vajadustega arvestav ühtne ja tõhus riigivalitsemine“ saavutamisse, koondades endas eelarve-, maksu- ja tolli ning finantspoliitika.

Rahatarga riigi programm panustab **riigi pikaajalise arengustrateegia „Eesti 2035“** valdkondade vajalike muutuste saavutamisse:

1. **Majandus ja kliima:** Turvaline majanduskeskkond, vastutustundlik ettevõtlus ning aus konkurents.
2. **Rahva kestlikkus, tervis ja sotsiaalkaitse valdkond:** Kohandumine ühiskondlike muutustega.
3. **Oskuste ja tööturu valdkond:** Valmistumine tulevikutööks.
4. **Riigivalitsemine:** Rahvusvaheline positsioon ja julgeolek, valitsemise ühtsus ja riigi sujuv toimimine.

Eesti on koos 198 liikmega Pariisi leppe osapool. Pariisi leppe eesmärgiks on hoida globaalse soojenemise tase alla 1,5 kraadi. Samuti on Eesti Euroopa rohelise kokkuleppe osapool, mille eesmärgiks on vähendada 2030. aastaks kasvuhoonegaaside heidet 55 protsenti võrreldes 1990. aastaga ja saavutada kliimanetraalsus 2050. aastaks. Seatud kliimaeesmärgid mõjutavad laialdaselt nii Euroopa Liidu kui erinevate riikide poliitikaid ning nende saavutamisse aitavad panustada rahatarga riigi programmis kavandatud tegevused. Lisaks on rahandusminister kliimakoalitsiooni liige koos 98 riigiga üle maailma, mille eesmärgiks on kaasata rahandusministeeriumid kliimapolitiitika kujundamisse.

Rahandusministeerium koos maksu- ja tolliameti ning rahapesu andmebürooga tagab kestliku ja majandustsüklit tasakaalustava rahanduse, mis võimaldab pakkuda vajalikke avalikke teenuseid ning hoida Eesti majandust konkurentsivõimelisena. Eelarvepolitiitika eesmärk on kasutada riigi rahalisi vahendeid tõhusalt ning koostada igal aastal riigieelarve ja -strateegia, mis arvestavad nii siseriiklike vajadustega kui ka Euroopa Liidu eelarvenõuetega.

Maksu- ja tollipoliitika eesmärgiks on tõhus ja lihtne maksusüsteem, mis loob soodsa keskkonna ettevõtluseks ja kaubanduseks, hoides samal ajal ära ebaseadusliku kaubavahetuse. Finantspoliitika eesmärk on tugevdada avalikkuse usaldust finantsteenuste vastu, edendada finantskirjaoskust ning

tagada ligipääs kvaliteetsetele ja taskukohastele finantstoodetele, sh piiriüleselt. Rahapesu tõkestamine, finantsjärelevalve ning pensionisüsteemide jätkusuutlikkus kuuluvad samuti finantspoliitika fookusesse.

1. Programmi eesmärk, mõõdikud ja rahastamiskava

Programmi eesmärk:	Riigi rahaasjad on hoitud, finantskeskkond usaldusväärne. Riigi tulusid kogutakse, kasutatakse ja kasvatatakse arukalt ning tolli töö on tõhus. Eesti inimesed on oma igapäevastes rahaotsustes pädevad.
---------------------------	--

Tabel 1. Rahatarga riigi programmi mõõdikud ja sihttasemed, perioodil 2020-2029¹.

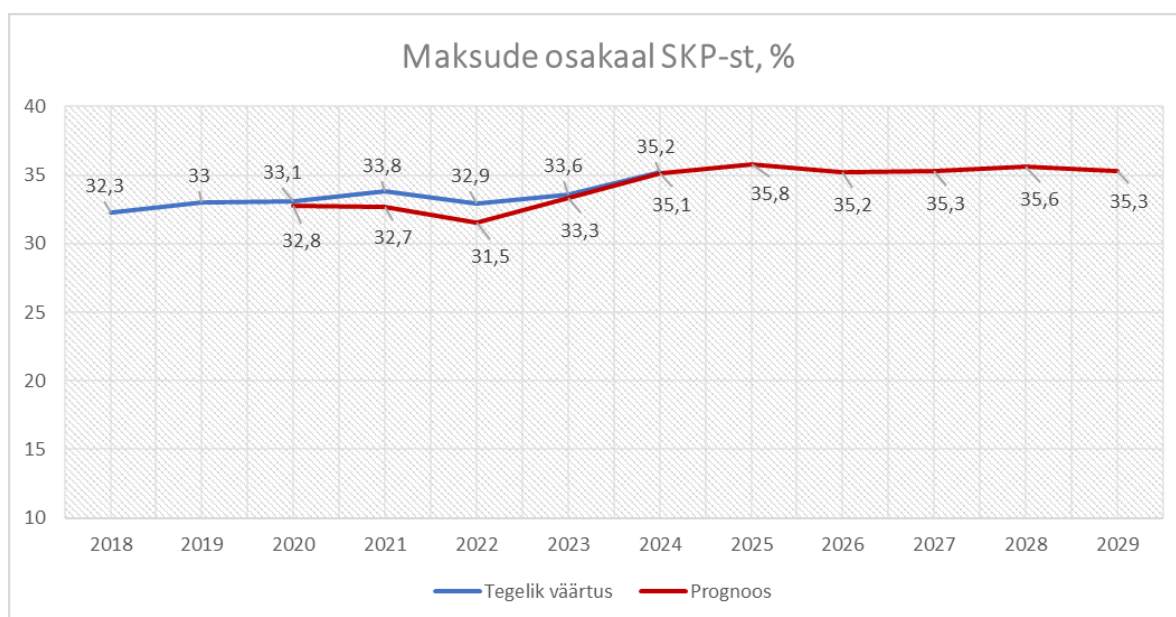
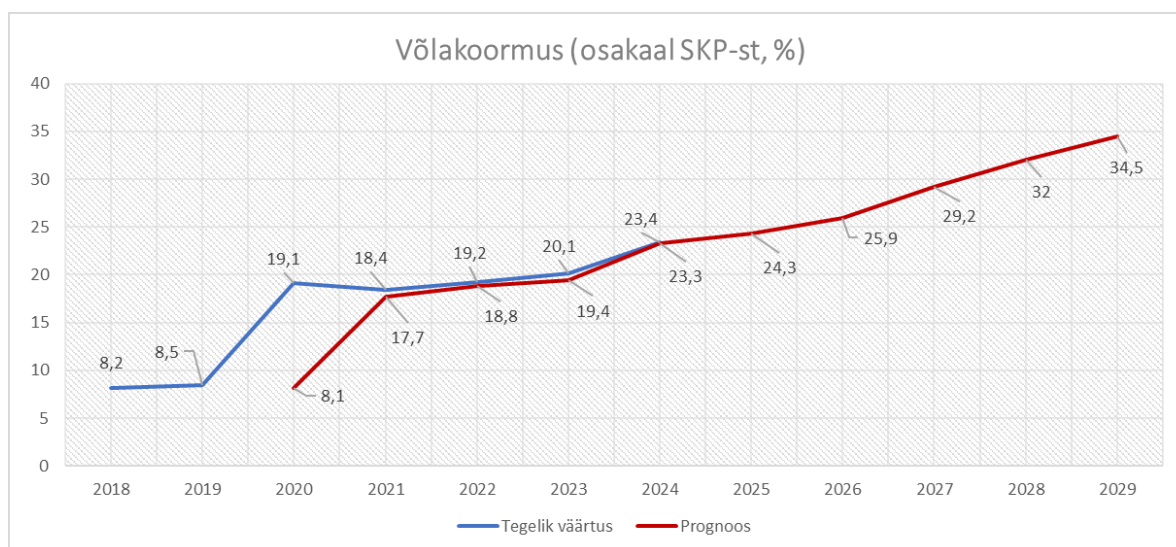
Mõõdikud	2020	2021	2022	2023	2024	2026	2027	2028	2029
	Sihttase/proгноos								
Valitsussektori nominaalne eelarvepositsioon SKP-st, % <i>Allikas: Rahandusministeerium</i>	-5,4%	-2,6%	-1,0%	-2,7%	-1,3%	-4,5%	-4,5%	-3,8%	-3,6%
Maksude osakaal SKPst, %** <i>Allikas: Rahandusministeerium</i>	33,1%	33,8%	32,9%	33,6%	35,2%	35,2%	35,3%	35,6%	35,3%
Maksupoliitika stabiilsus (ennustatavus), maksumuudatustest tingitud kõikumine alla 1,5% SKPst, % <i>Allikas: Rahandusministeerium</i>	0,1%	0,1%	-0,2%	0,2%	1,0%	-1,1%	0,3%	0,0%	0,0%
Võlakoormus (osakaal SKPst, %) ** <i>Allikas: Rahandusministeerium, Statistikaamet</i>	19,1%	18,4%	19,2%	20,2%	23,5%	25,9%	29,2%	32%	34,5%
Likviidsete finantsreservide osakaal SKPst, % ** <i>Allikas: Rahandusministeerium</i>	11,9%	9,9%	11%	9,6%	12%	8,5%	8,1%	8,0%	7,5%
Kapitalituru maht (börs, võlakirjad, ühisrahastus, riskikapitali- ja muud fondid ning III samba pensionifondid v.a. krediidiandjad, II samba pensionifondid ja kindlustus) SKP-sse, %, > <i>Allikas: Rahandusministeerium</i>	22,9%	28*	29%	29%	32%	30%	32%	34%	35%
Finants- ja kindlustustegevuse osatähtsus SKP lisandväärtuses, % **	4,9%	4,6%	4,6%	6%	6,5%	5%	5%	5%	6%

¹ [Programmi mõõdikute selgitused ja trendianalüüs 2026-2029.](#)

Allikas: Rahandusministeerium									
II samba fondide pikaajaline reaaltootlus (20 aasta libisev keskmine on võrdne või ületab 2%) Allikas: Rahandusministeerium	0,9%	1%	-0,3%	0,1%	0,4%	1%	1%	1%	1%

* hinnanguline

** Seoses SKP prognoositava ja mineviku väärtuse muutusega on muutunud nii tegelikud kui ka sihtväärtused.

Joonised 2 ja 3. Rahatarga riigi programmi valitud mõõdikud.

Tabel 2. Rahatarga riigi programmi eelarve tegevuste lõikes, perioodil 2025-2029.

Programmi rahastamiskava, tuhat eurot	Eelarve	Eelarve prognoos			
	2025	2026	2027	2028	2029
Rahatarga riigi programm	-363 416	-350 296	-415 480	-490 617	-567 714
Tegevus: Eelarvepoliitika kujundamine ja elluviimine	- 297 895	-278 831	-344 956	-421 515	-498 606
Tegevus: Maksu- ja tollipoliitika kujundamine ja korraldamine	-57 942	-63 317	-62 758	-61 331	-61 335
Tegevus: Finantskeskkonna arendamine	-7 578	-8 149	-7 766	-7 770	-7 774

Tabelis kajastatud 2025. aasta eelarve on Riigikogu poolt vastu võetud 11.12.2024 (redaktsiooni kehtivus alates 01.01.2025) ning seda on korrigeeritud vastavalt 2026. aasta riigieelarve eelnõu kulude metoodikale, st kuludest on elimineeritud amortisatsioonikulud (mitterahalised kulud).

Suurima muutuse põhjustaja eelarves on riigi intressikulud laenudelt ja muudelt kohustustelt, mis on põhikomponent Eelarvepoliitika kujundamise ja elluviimise tegevuses. 2026.aastal prognoositakse intressikulude langust, kuid edaspidi kulud kasvavad. 2025 ja 2026 aasta eelarvete muutuste detailsemad selgitused on toodud 2026. aasta riigieelarve eelnõu seletuskirjas ptk 3.14 "Rahandusministeeriumi valitsemisala" ja selle alapeatükkides. Vt infoks ka 2026 riigieelarve eelnõu seletuskirja ptk 1.3 "Amortisatsioon".

Tabel 3. Programmi rahastamiskava täiendav informatsioon 2025.a kohta (muudatuste selgitused koos eelarvega, tuhat eurot)

Ülekantavad vahendid (2024→2025)	Eelarve muudatus	Selgitused
Rahatarga riigi programm	-5 568	Rahandusministri 17.02.25 käskkiri nr 8 ja 20.05.25 käskkiri nr 35 https://adr.rik.ee/ram/dokument/16681226 ja https://adr.rik.ee/ram/dokument/17037803
Tegevus: Eelarvepoliitika kujundamine ja elluviimine	-1 372	
Tegevus: Maksu- ja tollipoliitika kujundamine ja korraldamine	-2 317	
Tegevus: Finantskeskkonna arendamine	-1 879	
2025.a riigieelarve I p.a. seadusemuudatused	Eelarve muudatus	Selgitused
Rahatarga riigi programm	-349	Vt 2025 lisaeelarve eelnõu seletuskiri Rahandusministeeriumi kodulehel: https://www.fin.ee/riigi-rahandus-ja-maksud/riigieelarve-ja-eelarvestrateegia/riigieelarved#2025-aasta-lisaeela
Tegevus: Eelarvepoliitika kujundamine ja elluviimine	-363	
Tegevus: Finantskeskkonna arendamine	13	
2025.a riigieelarve II p.a. seadusemuudatused	Eelarve muudatus	Selgitused
Rahatarga riigi programm	-	
VV reservide eraldised	Eelarve	Selgitused

Rahatarga riigi programm	-702	Rahandusministri 15.04.25 käskkiri nr 24 ja 02.05.25 käskkiri nr 31
Tegevus: Maksu- ja tollipoliitika kujundamine ja korraldamine	-702	https://adr.rik.ee/ram/dokument/16894725 ja https://adr.rik.ee/ram/dokument/16996312

2. Positiivsed arengud valdkonnas

EELARVEPOLIITIKA

- Eestiga sarnaste Euroopa riikide võrdluses on Eesti krediidireiting veidi parem ning väljavaade stabiilne. Reitinguagentuurid tõstavad meie peamiste tugevustena esile Eesti **pikaajalise tugeva ja proaktiivse eelarve- ja majanduspoliitika, madala võlakoormuse ning väljakujunenud ja tugeva institutsionaalse raamistiku**. Reitingu stabiilne väljavaade peegeldab tasakaalustatud riske. Välisorganisatsioonid, näiteks Rahvusvaheline Valuutafond, on rõhutanud stabiilse maksutulu kogumise olulisust, et vähendada eelarve struktuurset defitsiiti.
- Majanduskasvu taastumine ja viimaste aastatega võrreldes mõnevõrra madalamad intressimäärad peaksid edaspidi investeerimishuvi kasvatama. Nii ettevõtete kui ka majapidamiste investeeringud peaksid pöörduma 2025. aastal taas kasvule. Investeeringute kogumahtu kergitab, eriti aastatel 2025–2026, **valitsussektor, kelle investeeringute osakaal majanduses** tõuseb Rail Baltica ja kaitseinvesteeringute kiire kasvu tõttu **ajalooliselt kõrgeimale tasemele**.

MAKSU- JA TOLLIPOLIITIKA

- Eesti juhib juba üheteistkümnendat aastat järjest USA mõttekoja **Tax Foundation** OECD riikide maksude konkurentsivõime indeksit. Eesti tugevustena tuuakse välja **laia käibemaksubaasi, 20 protsendist² füüsilise isiku tulumaksu koos dividendide maksuvabastusega füüsilise isiku tasemel, ettevõtte tulumaksu rakendumist üksnes jaotatud kasumile, samuti maksude maksmisega seotud madalat halduskoormust** võrreldes teiste riikidega. Positiivseks peab Tax Foundation ka seda, et Eestis sõltub maamaksu suurus ainult maa hinnast, võtmata arvesse maal paiknevate ehitiste väärtust.
- Eesti maksumaksjate maksudistsipliin on hea. 2024. aastal tasuti maksunõuetest 88 protsenti **tähtaegselt** ning sissenõudmise tulemusel tasuti aasta lõpuks 99 protsenti maksunõuetest.
- Alates Venemaa agressioonist Ukraina vastu on **tollid valdkonna peamine fookus olnud kaubasanksioonide rakendamisel**. Maksu- ja tolliamet on tõhusalt rakendanud kõik 15 Venemaale kehtestatud sanktsioonipaketti. Veendumaks, et üle piiri ei jõuaks sanktsioneeritud kaupa, alustati 2024. aasta augustis täiemahulist kontrolli idapiiril. Lisaks maksu- ja tolliameti koostööle väga paljude Eesti riigiasutuste, liikmesriigi tollidega ja rahvusvaheliste organisatsioonidega, on Eesti, Läti, Leedu, Soome ja Poola on allkirjastanud ühise lepingu, mille eesmärk on tugevdada ja ühtlustada Euroopa Liidu sanktsioonide kontrolli Venemaa vastu.

PANGANDUS JA MUU KREDIIDIVAHENDUS, MAKSETEENUSED

- Pangandussektor on jätkuvalt tihedalt integreeritud Põhjamaade finantsgruppidega, mis on suure tõenäosusega kaasa aidanud **Eesti finantssüsteemi stabiilsusele**. Tugev pangandussektor

² Tax Foundation 2024. aastal koostatud hinnang.

on olnud valmis Eesti ettevõtjaid ja majapidamisi ka keerulistel aegadel toetama. Intressikeskkond on muutumas ja on näha intressitasemete alanemise märke.

- **Pankade viivislaenude portfelli pole** hoolimata majanduse keerulistest aegadest ülemäära **kasvanud** – pankade viivises olevad majapidamistele ja äriühingutele antud laenud moodustasid üsna väikese osa pankade kogu laenuportfelligist.
- **Eesti pankade rahastamisega seotud riskid on kontrolli all.** Pankade rahastamisallikad on mitmekesistunud. Mitmed pangad on näiteks emiteerinud pandikirju või muid võlakirju. Pandikirjade emiteerimine võimaldab raha iseseisvalt kaasata ehk seetõttu ei ole vaja nii suures ulatuses enam emapankade rahastamisele toetuda. Samuti on hoiused kasvanud väga kiiresti.
- **Finantsteenused**, sealhulgas makseteenused, on viimase aasta jooksul olnud **valdavalt hästi kättesaadavad**. Kaupade ja teenuste e-ostude käive on järjest suurenenud.
- **Eestis tegutseb kokku umbes 50 krediidiandjat** (sealhulgas nii pangad kui mitte-pangad), kes tarbijatele laene väljastavad. Krediidiandjate mitmekesisus turul tagab konkurentsi ja tarbijale võimaluse leida turult endale sobivaima hinnaga laenupakkumist.

KAPITALITURG

- Aastate jooksul on eelkõige **jaeinvestorite** jaoks **investeermistoodete valikuvõimalused suurenenud**. Tallinna Börsile on tulnud juurde mitmeid uusi emitente, samuti on kasvanud sinna investeerivate jaeinvestorite arv. Eesti riigi võlakirjaemissioon 2024. aastal, kus osalesid nii eraisikud kui ka kohalikud finantsasutused, toetab kapitalituru arengut ning intressitulu jääb kohalikele investoritele.
- Mitmed **investeermisteenuste pakkujad** on **alandanud** ka **tehingutasusid** viimaste aastate jooksul.
- Raha kaasamine on kasvanud ka läbi mitmete alternatiivsete **rahastamisplatvormide** (näiteks alternatiivbörs, ühisrahastus) ning **kasvanud on riskikapitali ja investeermisfondide sektor**.

KINDLUSTUS JA KOGUMISPENSIONID

- **III sambaga liitunute arv on jätkuvalt tõusutrendis** – kui 2023. aasta lõpuks oli III sambas kokku 197 000 inimest, siis 2024. aasta lõpuks 219 868 inimest.
- Keskmine **II samba pensionifondide valitsemistasu** oli 2024. aasta seisuga 0,51 protsenti, mis on taas veidi **madalam, kui aasta varem** (2023 oli 0,54 protsenti ja 2022 oli 0,57 protsenti).
- Pensioni **investeermiskontosid** on 2024. aasta aprilli lõpu seisuga avatud 8 700, mille kaudu on investeeritud või investeermisel umbes 117 miljonit eurot (2023. aasta lõpus oli 89 miljonit).
- Erinevalt muust finantssektorist on kindlustussektori klientidel võimalik kasutada ka **kohtuvälist lepitusmenetlust** süsteemi.
- **Väärtpaberite**, sealhulgas ka **pensioniosakute, registripidamise süsteem** on toiminud tõrgeteta ning seda arendatakse järjepidevalt.

RAHAPESU TÕKESTAMINE JA RAHANDUSTEAVE

- 2023. aasta alguses kinnitati Eesti MONEYVAL raport, millega seondult läbis Eesti **MONEYVAL-i poolse hindamise**, kus hindamisobjektiks on riigi rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise süsteemide efektiivsus. Hindamisraport sisaldab soovitusi Eestile, mille täitmist

MONEYVAL järgmistel aastatel jälgib. 2024. aasta detsembris toimus taas järeelhindamise aruandmine, kus tõsteti kahe kriteeriumi hinnangut.

- **Rahapesu andmebüroo tõhustas** 2022. aastast **järelevalvet** virtuaalvääringu teenuse pakkujate üle, tänu millele on see **turg** tänaseks **oluliselt korrastunud**. 2024 käivitas RAB kvartaalse aruandluse virtuaalvääringu teenuse pakkujatele, mis aitab paremini analüüsida aga ka maandada rahapesu ja terrorismi rahastamise riske.
- Pandeemia ja samuti muudatused kogumispensionite süsteemis tõstsid märkimisväärset huvi investeerimise ja rahatarkuse vastu laiemalt ning see trend on jätkuvalt püsinud. **Võimalusi saada vastavat teavet ja koolitust on Eestis praegu paremad, kui kunagi varem.** Eriti on märgata koolide suurenenud huvi rahatarkuse õpetamise vastu. Rahandusministeeriumi ja teadlaste koostöös valmisid 2023. aasta suvel ka rahatarkuse õpiväljundid kõikidele kooliastmetele, mis 2024. aastal lõimiti õppekavadesse ja –materjalidesse.

3. Olulisemad programmi tegevused riigieelarve strateegias

- ✓ **Riigi eelarvestrateegia, iga-aastase riigieelarve koostamine ning järgmiste riigikogu valimiste eel või vastavalt Euroopa regulatsioonidele fiskaal-struktuurse plaani koostamine ja selle täitmise jälgimine.** Prognoosi- ja analüüsimetoodikate pidev arendamine, et anda võimalikult teaduspõhine, objektiivne ja täpne sisend valitsusele riigieelarve, riigieelarve strateegia ja fiskaal-struktuurse plaani koostamiseks ning erinevate majanduspoliitiliste otsuste langetamiseks.
- ✓ **Riigieelarve seaduse põhjalik muutmine**, sh riigieelarve planeerimise, täitmise, aruandluse ja hindamise põhimõtete, protsessi ja rollijaotuse täpsustamine. Koos riigieelarve seaduse muutmisega vaadatakse üle rakendusaktid ja juhised ning viiakse muudatustega ja omavahel kooskõlla. Fookuseks on ka riigi finants- ja strateegilist juhtimist toetava **riigieelarve infosüsteemi arendamine**.
- ✓ **Eelarverevisjoni läbiviimine** eelarvevahendite tõhusamaks ja tulemuslikumaks kasutamiseks ning kulubaasi vähendamiseks. Kõigi valitsemisalade osas eelarve analüüsi käigus tõusetunud detailsemat analüüsi vajavate valdkondade kohta tõhustamiskavade koostamine. Lisaks välisvahendite ja tulemusvaldkondade arengukavade hindamine riigi poliitika ja selle meetmete rakendamise mõju analüüsimiseks.
- ✓ **Eesti huvide kaitsmine Euroopa Liidu majandus- ja eelarvepoliitika kujundamisel** ning järelevalves ja vajadusel aruteludesse panustades. Eesti huvide kaitsmine **Euroopa Liidu eelarveprotsessides**, sh järgmise, 2028. aastal algava, EL pikaajalise eelarve perioodi läbirääkimistel ja ühtekuuluvuspoliitika tuleviku kujundamisel.
- ✓ **Eelarve puudujäägi finantseerimiseks kasutatakse erinevaid laenuinstrumente ja edendatakse investorsuhteid**, et igas olukorras oleks riigil võimalik vajalikus mahu ja mõistliku hinnaga võlga kaasata, tagamaks riigi arvelduste toimimine. Riigi arvelduste tõhusamaks korraldamiseks kaasajastatakse e-riigikassa infosüsteemi tehnilist platvormi.
- ✓ **Tehnoloogilise võimekuse loomine automaatseks ja sihipäraseks maksukogumiseks ning tollikuulekuse tagamiseks.** Baasvõimekuse jätkusuutlikkuse tagamiseks MTA ühe suurima ja

keerukaima IT-süsteemi - **maksukohustuslaste registri** – tehnoloogiline ümberkirjutamine. Tehnoloogilise võla vähendamine ja MTA andmehalduse korrastamine on aluseks tehisintellekti arendamisele ning andmepõhise aruandluse osakaalu suurendamisele, võimaldades tegevusi maksimaalselt automatiseerida, teha täpsemaid prognoose ja reageerida kiiremini riskidele.

- ✓ Vabariigi Valitsuse koalitsioonileppes ja Euroopa Liidu otsustest tulenevate **maksupoliitiliste valikute analüüsimine ja elluviimine** ning Venemaa Föderatsioonile kehtestatud sanktsioonide **jõustamine**.
- ✓ **Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise** süsteemi efektiivsemaks muutmine ning riikliku riskihinnangu (NRA) läbiviimine. **Euroopa Liidu rahapesu tõkestamise järelevalve asutuse ülesehitamisse** panustamine. Rahapesu andmebüroo võimekuse suurendamine ja digilahenduste kasutuselevõtmine, sh strateegilise seire ja analüüsi võimekuse väljaarendamine ja seda toetava õigusraamistiku loomine. Finantssanktsioonide seire tugevdamine.
- ✓ Rahvusvahelise kui ka siseriikliku finantsjärelevalve ja finantskriiside juhtimise raamistiku töhustamine, et tagada eelkõige **suurem hoiustajate ja investorite kaitse**, samuti ka seni reguleerimata valdkondades (nt hoiu-laenuühistud, krüptovarad).
- ✓ Euroopa Liidu Kapitaliturgude Liidu initsiatiivi raames erinevate meetmete väljatöötamine, et **soodustada regionaalset kapitalituru arengut** ja piiriülest kapitali kaasamist, samuti rohelisi investeeringuid.
- ✓ Suurema tähelepanu pööramine krediidivaldkonna eri aspektidele, sh vastutustundliku laenamise põhimõtte parem rakendamine ja selle eesmärgi toetamiseks **positiivse krediidiregistri loomine**.

4. Programmi tegevused ja teenused

Tegevus: Eelarvepoliitika kujundamine ja elluviimine

Eesmärk: Riigi eelarves ja rahaasjades valitseb selgus, valitsus saab tiptasemel ekspertnõu ja välisrahastus toetab Eesti arengut.

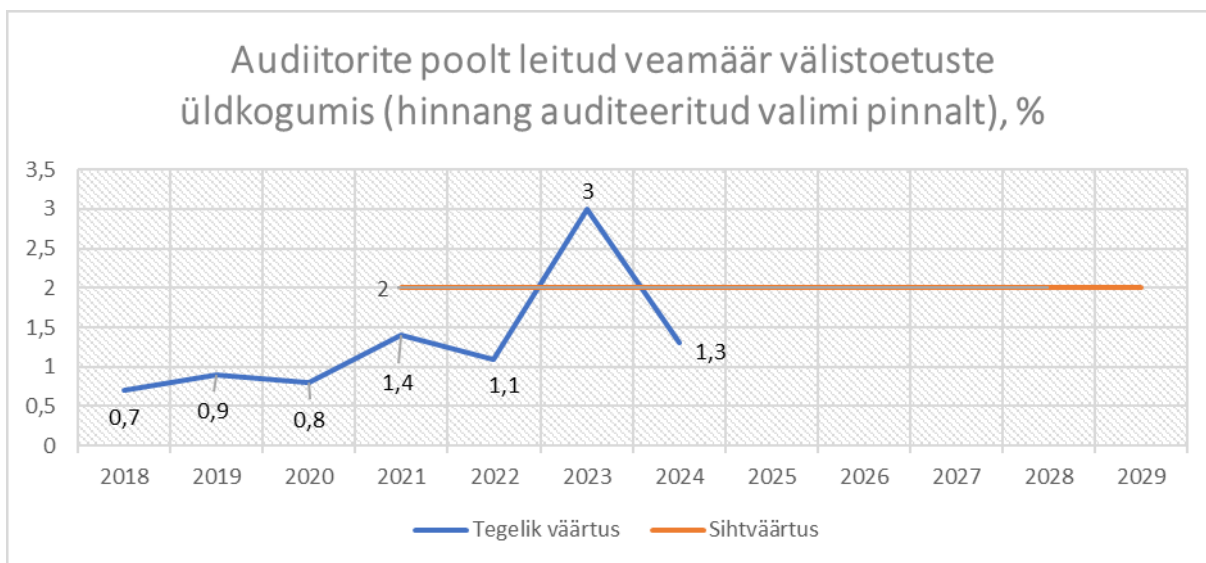
Tabel 4. Eelarvepoliitika kujundamine ja elluviimine mõõdikud ja sihttasemed, perioodil 2020-2029³.

Mõõdik	2020	2021	2022	2023	2024	2026	2027	2028	2029
	Sihttase								
Perioodi 2021-2027 struktuurivahendite väljamaksete osakaal kogumahust, % <i>Allikas: Rahandusministeerium</i>	-	-	-	3%	11%	>45%	>65%	>85%	>95%
Audiitorite poolt leitud veamäär välisrahaasjades	0,8%	1,4%	1,1%	3%	1,3%	2%	2%	2%	2%

³ [Tegevuse „Eelarvepoliitika“ mõõdikute selgitused ja trendianalüüs 2026-2029.](#)

üldkogumis (hinnang auditeeritud valimi pinnalt), %,< <i>Allikas: Rahandusministeerium</i>									
E-riigikassa süsteemi vahendusel õigeaegselt teostatud väljamaksed (tehniline), %-des <i>Allikas: Rahandusministeerium</i>	-	-	100%	100%	100%	99,9%	99,9%	99,9%	99,9%

** Seoses SKP prognoositava ja mineviku väärtuse muutusega on muutunud nii tegelikud kui ka sihtväärtused.

Joonis 4. Eelarvepoliitika valdkonna valitud mõõdik.

Tegevuste kirjelduses kasutatud sümbolite tähendused: ⚡ Väljakutsed; 🏠 Uuringud ja analüüsid; 📊 Projektid; 💻 IT-arendused; 👥 Koolitused; 🔄 Pidevad tegevused; 🏛️ Seadusloome

Programmi tegevuse „Eelarvepoliitika kujundamine ja elluviimine“ tähelepanu vajavad teemad:

⚡ 2024. aasta lõppes 689 miljoni euro suuruse valitsussektori eelarve puudujäägiga (1,7 protsenti sisemajanduse koguproduktist), mis oli 361 miljoni euro võrra väiksem kui 2023. aasta u ühe miljardi euro suurune defitsiit (2,7 protsenti sisemajanduse koguproduktist). Puudujäägi vähenemist toetasid prognoositust parem maksulaekumine, suurenenud mittemaksulised tulud ning asjaolu, et kulude kasv jäi tulude kasvust väiksemaks tänu lisaelarves kavandatud kokkuhoiule ja planeeritud madalamatele kaitsekuludele. Defitsiidi tulemusel kasvab valitsussektori võlakoormus 2025. aastal 23,3 protsendini ja 2029. aastaks 34,5 protsendini sisemajanduse koguproduktist, kuid prognoos võib muutuda, kuna mitmed eelarvetasakaalu mõjutavad seadusemuudatused on veel jõustamata ning kokkulepped sõlmimisel.

Viimastel aastatel on maksupoliitika olnud suurtes muutustes. Koroonakriisi ning julgeolekuriskide suurenemise tagajärjel **kasvanud riigi kuluvajaduste katmiseks on otsustatud** mitmeid olulisi **maksutõuse ning -muudatusi**. Riigi üldine majandusolukord on juba pikalt kehv ning valitsussektor tegutseb arvestatava eelarvepuudujäägi tingimustes, võlakooormus kasvab ning riigi krediidireiting on langenud. Ei ole selge, kas tehtud maksuotsused on kõik olnud optimaalsed, kas neil on olnud ja tulemas mingit soovimatut mõju ning mis võiks olla pikemaajalisem optimaalne poliitikakujundus, arvestades kõiki ja muid eelnevalt kirjeldatud mõjukanaleid.

2025.aastal algavad **arutelud Euroopa Liidu 2028-2034 eelarve üle**. Eesti prioriteedid järgmise pikaajalise eelarve läbirääkimistel on **suurendada kaitsevalmidust, tugevdada piiriüleseid taristuühendusi, tagada igakülgne toetus Ukrainale ning arvestada laienemise võimalusega**. Konvergentsi ja konkurentsivõime toetuseks on jätkuvalt oluline ühtekuuluvuspoliitika. Ühtekuuluvuspoliitika peaks adresseerima ka Euroopa Liidu idapiiril agressoritest naabrite keerulist olukorda, kes on Venemaa agressiooni mõjuna kannatanud teistest riikides enam, vajades samas suuri kaitseinvesteeringuid. Ühises põllumajanduspoliitikas on jätkuvalt tarvis võrdsete konkurentsitingimuste tagamiseks otsetoetuste ühtlustamise jätkamist.

Reitinguagentuurid Fitch ja Moody's kinnitasid Eesti pikaajalise krediidireitingu senisel tasemel A+/A1, reitingute koondväljavaade on stabiilne. Languse peamisteks põhjusteks on kahanenud tarbimine ja investeeringud, Venemaa ja Valgevene vastastest sanktsioonidest tingitud kaubavahetuse vähenemine, geopoliitilised riskid, nõrk Põhjamaade ehitus- ja kinnisvarasektor ning teise samba vahendite enneaegne tarbimisse suunamine. Reitingute tõstmisele võiks viia tugev eelarvepoliitika koos püsiva võlakooormuse vähendamisega keskpikas plaanis ning väiksem haavatavus välismõjude suhtes, mida parandaks mitmekesisem siseriiklik majandustegevus ja sõjast tulenevate riskide taandumine.

Euroopa Komisjon järeldas häiremehhanismi aruandes, mille **ülesanne on teha kindlaks võimaliku makromajandusliku tasakaalustamatuse risk**, et täiendav põhjalik analüüs on vajalik teha **ka Eesti kohta**.

Lühi- ja pikaajaliste finantsriskide maandamisel on olulise tähtsusega **terviklik rahavoogude juhtimine**. Olulised väljakutsed on võlakohustuste portfelli optimaalse kulu ja riski tagamine, olukorras kus eelarve puudujääk ja sellest tulenev laenuvajadus järgnevatel aastatel kasvab.

Eelarvestamise protsessi toetavaid infosüsteeme on arendatud eraldiseisvalt ja eri aegadel ning puudub ühtne ning terviklik tehniline lahendus, mis toetaks valitsemisalasid tegevuspõhise riigieelarve menetlemisel ja rakendamisel.

Programmi tegevuse „Eelarvepoliitika kujundamine ja elluviimine“ teenused:

Teenus: Euroopa Liidu eelarve- ja majanduspoliitika koostöös osalemine

Eesmärk: Tagada Euroopa Liidu majanduste ühtlane, jätkusuutlik ja stabiilne areng. Euroopa Liidu arengusuundade määratlemises hoida tähelepanu Eestile olulistele küsimustele, läbirääkimistel ning eelarvekomitees tagada Euroopa ühiste eesmärkide piisav rahastamine ja Eesti huvide kaitetus.

Eesti huvide kaitsmine Euroopa Liidu majandus- ja eelarvepoliitika kujundamisel ning järelevalves ja vajadusel aruteludesse panustades. **Eesti huvide pidev kaitsmine** Euroopa Liidu eelarveprotsessides, sh järgmise 2028. aastal algava EL pikaajalise eelarve perioodi läbirääkimistel ja ühtekuuluvuspoliitika tuleviku kujundamisel.

Teenus: Majandusproгноosi koostamine

Eesmärk: Pakkuda täpset ja sõltumatut analüüsi ning prognoosi majanduse ja riigi rahanduse väljavaadete osas vastavalt riigieelarve seaduses, Vabariigi Valitsuse seaduses ning rahandusministeeriumi põhimääruses sätestatule.

Vastavalt riigieelarve seadusele **makromajandusprognoosi ja rahandusprognoosi** ning Euroopa Liidu reeglitele vastava **eelarve- ja struktuurikava** ning selle täitmist iga-aastaselt hindava **eduaruande (varasemalt Euroopa Liidule esitatud stabiilsusprogrammi)** koostamine igal aastal, toetamaks riigieelarve koostamist.

Makromudeli arendamine koostöös teadus-arendustegevuse teostajatega (2024-2026), mille eesmärk on kasvatada valdkondlikku võimekust ja teadmust majanduse erinevate komponentide omavahelisi keerukaid seoseid terviklikult käsitlevate mudelite alal, luues võimalused rahandusministeeriumi vajadustele vastava makromudeli(te) välja töötamiseks ja rakendamiseks fiskaalpoliitika osakonna töös.

Osalemine seitsme EL liikmesriigi ühises TSI projektis "**Jaotuslike mõjuanalüüside teostamise koostöö elavdamine mikrosimulatsioonide kaudu**" (2024-2026), mille eesmärk on kasvatada valdkondlikku võimekust EUROMODi mikrosimulatsioonimudeli kasutamiseks makromajanduspoliitika mõjude analüüsimisel Eestis.

Traditsioonilise **valimislubaduste analüüsi läbiviimine**, hindamaks erakondade valimisplatvormides toodud lubaduste mõju riigi rahandusele (2026-2027).

Teenus: Riigieelarve protsessi juhtimine

Eesmärk: Eelarve operatiivne planeerimine on kooskõlas strateegilise raamistikuga ja toetab eesmärkide saavutamist.

Riigi eelarvestrateegia ja iga-aastase riigieelarve koostamine, elluviimise korraldamine selliselt, et see on kooskõlas strateegilise planeerimise raamistikuga ning toetab riigi eesmärkide saavutamist.

2025. a IV kvartalis on välja kuulutatud riigihange (valmislahenduse litsentsid) **riigieelarve protsesse toetava infotehnoloogilise lahenduse** seadistamiseks perioodil 2026-2027 ja kasutusele võtmiseks hiljemalt 2028. aastal. Hankega seotud kulude katteks on välisvahenditest (SF) eraldatud 6,2 MEUR, lisaks on RAM eelarve kaudu eraldatud 1 mln euro mahus vahendeid 2027. aastaks. Paralleelselt arendatakse edasi ka **eelarvestrateegia ja riigieelarve protsesse**, sealhulgas jätkatakse eelarveprotsessi automatiseerimisega ning seostatakse omavahel paremini menetlusprotseduurid riigi olemasolevate tulemus- ja finantsjuhtimisega seotud infosüsteemidega.

Teenus: Fiskaal- ja majanduspoliitiline analüüs

Eesmärk: Vabariigi Valitsuse nõustamine eelarve, maksunduse ja makromajanduse küsimuses, et analüüsidele tuginedes saaks Valitsus teha informeeritud poliitikaotsuseid.

Majandus-, eelarve- ja maksupoliitiliste muudatuste **mõjuanalüüside koostamine** (sealhulgas eelnõude mõjuanalüüs), kehtivate poliitikate analüüs ja nendest tulenevad soovitusel. Samuti nendeks tegevusteks vajalik majanduse ja riigi rahanduse seire.

Fit for 55 kliimapaketi rakendamise mõjuanalüüsi läbiviimine teaduspartnerluse raames (2026).

Teenus: Riigi strateegilise- ja finantsjuhtimise koordineerimine

Eesmärk: Strateegiline ja finantsjuhtimine on riigis ühtsetel alustel ja omavahel seostatud.

Tulemusaruandluse kaudu informatsiooni pakkumine viisil, mis tagab nii riigi tegevuste läbipaistvuse kui ka alusinfo otsuste tegemiseks. Hindamiste ja tõhustamiskavade koordineerimise kaudu otsustajatele ekspertiisi pakkumine paremate poliitikakujundamise otsuste tegemiseks ja kokkuhoiuks.

Jätkatakse valitsemisalade toetamist **tegevuspõhise riigieelarve rakendamisel**, kuivõrd seos poliitika kujundamise, valitsemisalade juhtimise ja ressursside juhtimise vahel on osaliselt veel ebaühtlane.

§ Riigieelarve seaduse põhjalik muutmine toimub mitmes etapis.

1) 2024. aastal kaotati seadusest stabiilsusprogrammi nõue ning kehtestati põhiseaduslike institutsioonide eelarveautonoomia ning lisati riigieelarve ülesehitusse kulude jaotus majandusliku sisu järgi.

2) 2025. aastal võeti üle EL eelarveraamistiku direktiivi nõuded, lisati vabastusklausli taotlemise tingimused, täiendati riigieelarve ülesehitust koostöös Rahanduskomisjoniga eelarve arusaadavuse suurendamiseks, seati reserve planeerimise põhimõtted, täpsustati toetuste andmise tingimusi ning suurendati kohalike omavalitsuste rahastamise paindlikkust.

3) Riigieelarve seaduse järgmine muutmine on kavas 2027. aastal. Jätkatakse arendustega tervikliku finantsjuhtimise süsteemi kvaliteetse toimimise ning selgema õigusruumi eesmärgil. Samal eesmärgil uuendatakse ka rakendusakte. Väljatöötatavas eelnõus planeeritavad teemad: arvestuspõhimõtted, strateegilise planeerimise ja finantsjuhtimise seosed ja rollid, Vabariigi Valitsuse sihtotstarbelise reservi kaotamine, omatulude planeerimise põhimõtted, investeringute planeerimine, riigieelarve täitmise kontrolli kohustus, seire ja planeerimistsüklid, käibemaksu planeerimine eelarves ja Vabariigi Valitsuse osa seaduses.

Eelarverevisjoni läbiviimine eelarvevahendite tõhusamaks ja tulemuslikumaks kasutamiseks ning kulubaasi vähendamiseks. Kõigi valitsemisalade kohta eelarve analüüsi nn null-baasiline koostamine ning selle käigus tõusetunud detailsemat analüüsi vajavate valdkondade kohta tõhustamiskavade koostamine. Lisaks välisvahendite ja tulemusvaldkondade arengukavade hindamine riigi poliitika ja selle meetmete rakendamise mõju analüüsimiseks.

Teenus: Välistoetuste planeerimine ja kasutamise korraldamine

Eesmärk: Tagada välistoetuste kasutuselevõtt maksimaalses mahus, võimalikult kiiresti ja tulemuslikult.

Rahandusministri ja valitsuse toetamine analüüside ning eelarve otsuste ettepanekute koostamisega erinevate Euroopa Liidu fondide ja teiste välistoetuste kasutamiseks. Koordineerime **Euroopa Liidu ja teiste toetuste planeerimist ja rakendamist**, teostame toetuste kasutamise seiret ja hindamisi ning korraldame toetuste kasutamist puudutavad läbirääkimised ja infovahetuse Euroopa Komisjoniga

Koordineeritakse **Euroopa Liidu ühtekuuluvuspoliitika fondide ning Taaste- ja vastupidavusrahastu** ja teiste välistoetuste kasutamise aluseks olevate strateegiate tulemuslikku elluviimist, vajadusel ajakohastamist ning seeläbi planeeritud vahendite maksimaalset kasutuselevõttu, et toetada erinevate poliitikavaldkondade arengueesmärkide elluviimist.

Valmistatakse ette 2028. aastal algavat Euroopa Liidu toetuste rahastamisperioodi, mille käigus tuleb Euroopa Liidu tasandil seista Eesti seisukohtade eest, koostada rahastamisstrateegia (riigiplaan) ja pidada läbirääkimisi ning tagada õigeaegselt kõik siseriiklikud ettevalmistused alates rakendussüsteemi uuendustest kuni õigusraamistiku loomiseni.

Käimasoleva (2021-2027) ja järgmise (2028+) Euroopa Liidu toetuste rahastamisperioodi ülemineku ajaks tuleb tagada jooksva perioodi edukas lõpetamine ja kogu toetusraha välja maksmine Eestile, mis tähendab regulaarset rakendamise seiret, väljamaksete kiirendamist, vajadusel ümberplaneerimist ja rahastamiskava muudatuste algatamist ning läbirääkimisi Euroopa Komisjoniga.

Koostamisel on uue fondi - Sotsiaalse kliimafondi – kasutamise aluseks olev sotsiaalne kliimakava, mis tuleb läbi rääkida ja kokku leppida Euroopa Komisjoniga ning tagada fondist planeeritud meetmete ja investeeringute edukas käivitamine.

2026. aasta sügisel lõppeb Taaste- ja vastupidavusrahastu (RRF) rakendamine ning tähtjaks tuleb ellu viia kõik taastekavas kokkulepitud investeeringud ja reformid ning tagada Eestile rahastu väljamaksed täismahus.

Viiakse läbi rida Euroopa Liidu ühtekuuluvuspoliitika fondide kasutamise hindamisi:

- Euroopa Liidu **struktuurivahenditest teostatud transpordiinvesteeringute mõjude hindamine** (2025);
- Perioodi 2021-2027 **ühtekuuluvuspoliitika fondide rakendussüsteemi ja projektide valikukriteeriumide hindamine** (2025);
- Perioodi 2021-2027 **struktuurivahendite mõju regionaalarengule** (2026);
- **Ida-Viru piirkonna arendamise rakendussüsteemi hindamine** (2026);
- Perioodi 2021-2027 **ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava vahehindamine** (2025-2026);

- Perioodi 2021-2027 ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava ettevõtlus- ja innovatsioonitoetuste tulemuslikkuse hindamine (2025-2027);
- Perioodi 2021-2027 ühtekuuluvuspoliitika fondide panus EE2035 sihtidesse, riigipõhiste soovitusetega arvestamine ja EL lisandväärtus (2025-2027);
- Perioodi 2021-2027 ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava järelhindamine (2027-2029);
- Perioodi 2021-2027 ühtekuuluvuspoliitika fondide transpordiinvesteeringute mõjude hindamine (2028-2029).

Teenus: Riigi arvelduste korraldamine

Eesmärk: Riigi arvelduste (maksed ja laekumised) toimimine on tagatud.

 Korraldatakse riigiasutuste: tervisekassa, töötukassa, riigi asutatud sihtasutuste ja teiste asutuste **kassalist teenindamist** (s.t vahendatakse makseid, laekumisi ja muid makseteenuseid), mis toimub e-riigikassa süsteemi ja krediidasutustes olevate rahandusministeeriumi kontsernikontode koosseisu kuuluvate pangakontode vahendusel. E-riigikassa on internetipõhine maksesüsteem, mille kaudu edastatakse asutuste maksed pankadesse või teostatakse e-riigikassa sisese maksena.

 E-riigikassa tehnilise platvormi uuendamine. Eesmärk on kaasajastada e-riigikassa tarkvararaamistik (sh arhitektuur), mis tagaks infosüsteemi turvalisuse ja häireteta töö kasvavatel koormustel (2023-2027).

Teenus: Rahavoogude juhtimine ja finantsreservide haldus

Eesmärk: Riigil on igal ajahetkel olemas piisavalt vahendeid, et täita riigi finantskohustusi.

 Riigi rahavoo juhtimine (sealhulgas konsolideeritud rahavoo planeerimine, finantsvarade paigutamine, võlakohustuste kaasamine), mis tagab riigi vabade finantsvahendite efektiivsema kasutamise, kulude kokkuhoiu pankade teenustasudelt, portfelli haldusteenustelt ja laenuintressidelt ning arvelduste korraldamise e-riigikassa ja kontsernikontode kaudu. Väljamaksete õigeaegseks tegemiseks planeeritakse konsolideeritud rahavoogu, hoitakse riigikassa pangakontsernis piisavat likviidsusvaru (reservi) või võetakse vajadusel laenu.

 Oluline on **järgida** nõudeid, mis valitsus on **kehtestanud likviidsusreservi ja võlakohustuste võtmise miinimumtasemele** (arvelduskrediidi, lühiajalise krediidilimiidi, laenulimiidi jmt lepingud).

 Kasvava laenuvajaduse tingimustes on **vajalik suurendada ja hajutada investorbaasi üle maailma**. Võlakirjaemissioonide õnnestumiseks ning laenuportfelli mitmekesistamiseks, kohtutakse rahvusvaheliste investoritega ning tutvustatakse Eesti majandust ja riigi rahandust. Hoitakse pidevalt ajakohasena ja välisveebis kättesaadavana Eesti riigi rahanduse olukorda iseloomustavaid kokkuvõtteid, esitlusi ja tutvustusi.

 Laenude andmine või riigigarantiide väljastamine erandjuhtudel olukorras, kui pangad annavad laenu väga ebamõistlikel tingimustel või ei anna üldse. Laene ja riigigarantiisid antakse: 1) avalike

ülesannete täitmiseks; 2) finantsasutusele või finantsasutuse kohustuste tagamiseks, et lahendada või ennetada likviidsus- või maksevõimega seotud raskusi või makse- ja arveldussüsteemides olulisi tõrkeid põhjustada võivat finantskriisi; 3) asutustele, kelle raha riik hoiab ja paigutab või nende kohustuste tagamiseks; 4) äriühingule või äriühingu kohustuste tagamiseks, kui riigil on äriühingus enamusotsustusõigus ja kui see on vajalik riigi huvide tagamiseks sellises äriühingus osalemisel; 5) välisriigi, euroala või selle liikmesriigi finantsstabiilsuse tagamiseks.

Teenus: Välistoetuste auditeerimine

Eesmärk: Välisdoonorite poolt eraldatud toetusvahendid on rakendatud tõhusalt ning järgides kokkulepitud reegleid.

Välisvahendite auditeerimise eesmärk on anda kord aastas siseriiklikult ja doonoritele hinnang süsteemide toimivuse ja vahendite kasutamise sihipärasuse ning korrektsuse kohta. Auditeerimine koosneb kahest suunast: kulude auditeerimine statistilise valimi alusel ning toetuse andmise ja kontrolli eest vastutavate asutuste tegevuste auditeerimine. Kokkuleppeliselt on aktsepteeritavaks hinnanguliseks veamääraks aasta jooksul tehtud kulude kogumahust kuni 2 protsenti, mille ületamisel loetakse kontrollisüsteemi liiga nõrgaks.

Tegevus: Maksu- ja tollipoliitika kujundamine ja korraldamine

Eesmärk: Maksude kogumine ja tolli korraldus on arusaadav, stabiilne ja tõhus.

Tabel 5. Maksu- ja tollipoliitika mõõdikud, tegelikud väärtused ja sihttasemed, perioodil 2020-2029⁴.

Mõõdik	2020	2021	2022	2023	2024	2026	2027	2028	2029
	Sihttase								
Tarbimise efektiivne maksumäär, % <i>Allikas: Rahandusministeerium</i>	22,3%	22,9%	21,6%	21,0%	22,1%	23,4%	23,2%	23,3%	22,9%
Tööjõu efektiivne maksumäär, % <i>Allikas: Rahandusministeerium</i>	32,2%	33,3%	33,7%	33,9%	34,6%	34,1%	34,6%	34,9%	35,0%
Maksusoodustuste suhteline maht võrreldes riigieelarve maksutuludega, %,< <i>Allikas: Rahandusministeerium</i>	3,4%	3,3%	3,4%	3,9%	4,4%	3,2%	3,2%	3,2%	3,1%
Eesti koht Tax Foundation rahvusvahelise maksualase konkurentsivõimelisuse indeksis <i>Allikas: Tax Foundation</i>	1	1	1	1	1	3	3	3	3
ELi maksualaste direktiivide ülevõtmisega seotud rikkumismenetluste arv <i>Allikas: Rahandusministeerium</i>	0	0	0	1	0	0	0	0	0

⁴ [Tegevuse „Maksu- ja tollipoliitika kujundamine ja korraldamine“ mõõdikute selgitused ja trendianalüüs 2026-2029.](#)

Laekunud maksude suhe riigieelarve prognoosi, % <i>Allikas: Maksu- ja Tolliamet</i>	100%	102%	108%	99%	99,2%	100%	100%	100%	100%
Maksuaugu osakaal laekunud maksudest, % <i>Allikas: Maksu- ja Tolliamet</i>	3,5%	2,6%	2,4%	2,4%	2,4%	<5%	<5%	<5%	<5%
Aruandeperioodi maksunõuete tasumise osakaal, % <i>Allikas: Maksu- ja Tolliamet</i>	98,9%	99,4%	99,4%	99,4%	99,4%	98%	98%	98%	98%
Maksutahte indeks <i>Allikas: Maksu- ja Tolliamet</i>	68,4	69,6	67	66,2	63,6	66	66	66	66

Tegevuste kirjelduses kasutatud sümbolite tähendused: Väljakutsed; Uuringud ja analüüsid; Projektid; IT-arendused; Koolitused; Pidevad tegevused; Seadusloome

Programmi tegevuse „Maksu- ja tollipoliitika kujundamine ja korraldamine“ teenused:

Teenus: Maksu- ja tollipoliitika kujundamine (RaM)

Eesmärk: Valitsuse stabiilsed ja tasakaalus maksupoliitilised valikud pikaajaliste eesmärkide elluviimiseks.

Vajab tähelepanu:

 Maksukoormus kasvas 2024. aastal võrreldes eelneva aastaga 1,8 protsendi võrra sisemajanduse koguproduktist. Peamiselt kiirendasid maksukoormuse kasvu käibemaksu tõus 20 protsendilt 22 protsendile ning aktsiisimäärade tõusud ja uue maksuna automaks. Täiendavad muudatused on plaanis ka 2026. aastal, kui maksukoormust vähendavad kõigile ühtse tulumaksuvaba tulu kehtestamine ja mootorsõidukimaksu soodustused lastega peredele, maksukoormust suurendavad järjekordsed aktsiisitõusud.

 Pikalt kestnud keerulises majandus- ja eelarveolukorras on maksupoliitika muutunud heitlikumaks ning keskendunud eelkõige täiendavate eelarvetulude kiire leidmise vajadusele, jättes muud laiemad maksupoliitilised eesmärgid rohkem tahaplaanile. Kiirelt muutuva maksukeskkonnale on ka elanike ja ettevõtete vastuseis ühiskonnas olnud tugev ning seda hoolimata asjaolust, et peamised põhjused maksukoormuse tõusuks -- kulutaseme kasv sotsiaalvaldkonnas, tervishoius ja riigikaitstes -- on olnud ühiskonnas tervitatavad, pikaajalise eelarvedistsipliini vajadust põhimõttena ei eitata ning Eesti maksukoormuse tase jääb endiselt alla enamikele Euroopa Liidu liikmesriikidele. Lähiaastatel tuleb analüüsida maksutõusude realiseerunud tegelikku mõju ning milline võiks olla pikemas perspektiivis optimaalne poliitikakujundus, tagamaks maksupoliitika kooskõla eelarvevajaduste ja muude majanduspoliitiliste eesmärkidega.

Tegevused:

 Maksu- ja tollipoliitika kujundamine hõlmab maksude, riigilõivude ja tollialast analüüsi, õigusloomet, nõustamist ning valdkonna poliitikate rakendamise koordineerimist. Lisaks maksude

kogumise regulatsioonidele, hõlmab tollipoliitika ka ühiskonnakaitselist aspekti, mis väljendub ohtlike ning keelatud kaupade sisse- ja väljaveo tõkestamises.

Soodsa majanduskeskkonna tagamiseks hoitakse maksusüsteem stabiilsena ja maksukoormus optimaalsena, arvestades seejuures Eesti kui sotsiaalse riigi kohustustega. Maksukoormuse jaotumisel jälgitakse, et see oleks majanduslikult mõistlik ja õiglane. Maksumäärade tõstmisele eelistatakse maksusoodustuste piiramist ja viimasele juba kehtestatud maksude tõhusamat kokku kogumist.

Maksuvaidlustes jälgitakse Euroopa Liidu kohtu praktikat ning vastavalt sellele tehakse siseriiklikus õiguses vastavad muudatused, vähendamaks rikkumismenetluste algatamise tõenäosust ja koos sellega riikliku maine kahju tekkimise ja täiendavate rahaliste kulutuste tegemise riske. Vältimaks rikkumismenetlusi, analüüsitakse pidevalt maksusüsteemi ja tehakse vajadusel ettepanekuid muudatusteks.

Selgitamaks välja **käibemaksuseaduse muudatuste mõju**, teostatakse vastav **järelhindamine** (2026).

Selgitamaks välja **tulumaksuseaduse muudatuste mõju**, teostatakse vastav **järelhindamine** (2027).

Selgitamaks välja **mootorsõidukimaksu kehtestamise mõju**, teostatakse **järelanalüüs** (2027-2028).

Ausama konkurentsikeskkonna loomiseks laiendatakse veebiplatvormide kohustusi, esitada maksuhaldurile tehinguandmeid: teenuse- ja e-kaubandusega tegelevatele platvormidele lisatakse krüptovaluuta vahendajad ja pakkujad. See omakorda aitab kaasa **maksukuulekuse suurendamisele**.

Keskkonna- ja kliimaeesmärkide saavutamiseks tehakse muudatusi energiatoodete ja elektriaktsiisiga maksustamise süsteemis ning rakendatakse piirimeetmeid süsiniku energiamahukate toodete impordi suhtes.

Maksuhaldur hindab kriitiliselt **maksude optimeerimist võimaldavaid skeeme**, et tuvastada kasumijaotusel põhineva ettevõtte tulumaksu vältimist; samuti luuakse maksuhaldurile tööriistad anomaaliate leidmiseks läbi uuendatud käibearuandluse.

Teenus: Maksukogumine (MTA)

Eesmärk: Koguda kokku riigi maksutulud ja toetada ausat maksukonkurentsi.

Vajab tähelepanu:

Eesti elanike maksutahe on eelmise aastaga võrreldes **pisut suurenenud**. 88 protsenti (86 protsenti 2024. aastal) elanikest tunneb, et maksude tasumine on nende kui kodanike tähtis kohus, samas on oluliselt vähenenud elanike hulk 69 protsenti (92 protsenti 2024. aastal), kes enda sõnul tasub maksud alati korrektselt ära.

Järgnevate aastate väljakutse **on säilitada ja kasvatada maksu- ja tolliameti IT- ja andmevõimekust**, et kaasas käia muutuvate oludega, sh kasvavate riigi ootuste ja klientide vajadustega. Maksumaksjate ootused lihtsama ja automaatsema aruandluse osas on väga suured. Seepärast on maksu- ja tolliameti (edaspidi MTA) siht kasvatada suutlikkust üha enam protsesse automatiseerida, pakkuda klientidele reaalajas andmevahetust (TSD ja KMD deklaratsioonide esitamise asemel automaatne andmevahetus) ja nutikamaid teenuseid. See võimaldab vähendada nii maksu- ja tolliameti kui klientide halduskoormust, et amet toimiks ka muutuvates oludes üha efektiivsemalt.

Tegevused:

Maksu- ja tolliameti visioon on **toetada Eesti riigi kujunemist kõrgeima kontaktivaba maksukuulekusega riigiks Euroopas**. Maksukuulekuse all mõistame taset, mil määral maksumaksja täidab riigi maksuseadusi ning muid maksu- ja tollialaseid ettekirjutusi. Kontaktivaba maksukuulekus aga eeldab, et maksukohustuse täitmise jaoks vajalikud teenused toimivad tema jaoks taustal automaatselt ja maksumaksja saab need täita minimaalse halduskoormusega.

MTA järelevalve tegevused peavad olema hästi sihitud, mõjusad ja riskipilt arvestama muutuva majanduskeskkonna väljakutsetega. Selleks loob eelduse **tugev andmeanalüütiline võimekus ja reageeriva ressursi võimendamine** kõige olulisemates kohtades. Ameti tugevus on erinevate mõjutusmeetmete kasutamise võimalus – alustades nõustamisest ning lõpetades vajadusel ka karistamisega. Parima tulemuse saavutamiseks peavad järelevalve tegevused olema hästi sihitud, võimalikult mõjusad ja läbi viidud süsteemselt ning meie riskipilt peab arvestama muutuva majanduskeskkonnaga seotud väljakutseid.

Tehakse ettevalmistusi, et **minna üle andmepõhisele aruandlusele**, mis on osa maksu- ja tolliameti plaanist liikuda reaalajamajanduse suunas. See võimaldab saata andmed otse raamatupidamisprogrammist MTA-le ja kõikidele teistele õigustatud asutustele korraga. Masintöödeldavate arvete (e-arvete) kohustuse tekkimisel võimaldatakse käibedeklaratsioonile automaatne arve andmete edastamine. Need lahendused aitavad deklaratsioonide esitamist maksimaalselt automatiseerida, teha täpsemaid prognoose ja reageerida kiiremini riskidele.

Järgnevatel aastatel **korraldatakse maksu- ja tolliametis andmehaldust ning kasvatatakse analüüsivõimekust**. MTA tegevuste tulemuslikkus sõltub andmete targast kasutamisest, mille eelduseks on kvaliteetsed, struktureeritud ja jätkusuutlikult hallatud andmed. Selleks on vajalik andmed kirjeldada, süstematiseerida ning võtta kasutusele uudsed IT-lahendused andmete hoidmiseks andmeaidas. MTA siht on saavutada kiirem ja selgem arusaam keskkonnas toimuvast juhtimisotsuste tegemiseks ning luua eeldused andmeteadusega tegelemiseks. Kvaliteetne andmehaldus on oluline eeldus kõrgeks automatiseerituseks ja tehisintellekti arendamiseks.

Analüütilise võimekuse kasvatamiseks plaanime **kasutusele võtta tehisintellekti (AI) lahendused**, mis aitavad teostada võrgustiku analüüse. Võrgustikuanalüüs võimaldab näha terviklikku ja kontekstipõhist ülevaadet seostest, samuti tuvastada anomaaliaid ja peidetud mustreid ning suurendada objektivaliku täpsuse abil maksulaekumist.

Teenus: Tollikorraldus ja ühiskonna kaitse (MTA)

Eesmärk: Tagada ühiskonnakaitse ehk ainult ausa kauba liikumine üle Euroopa Liidu välispiiri.

Vajab tähelepanu:

Tolli valdkonnas on jätkuvalt **probleemiks sanktsioneeritud kaupade sisse- ja väljavedu Venemaa naaberriikide kaudu**. Mahud on stabiliseerunud, kuid uusi ärijuhtumeid katsetatakse igapäevaselt. Kaubavahetus Venemaaga on säilinud kaupade osas, mis ei ole sanktsioneeritud. Venemaa teraviljale kehtestatud tariifid on kaasa toonud täiendavaid maksuriske. Jätkub teatud sanktsioneeritud kaupade transiit läbi Venemaa. Ukraina sõda omab lisaks sanktsioonidele ka laiemat mõju piiriülesele kaupade liikumisele ning tõusnud on strateegiliste kaupade salakaubaveorisk.

Tegevused:

Sisejulgeoleku tagamine läbi tõhusa tollijärelevalve korraldamise ja tollipiiri kaitsmise, et tõkestada pettuseid ja vähendada salaturu (sh salasigarettide) osakaalu ning tagada Venemaa agressiooni tõttu kehtestatud sanktsioonide rakendamine, sanktsioonidest möödahiilimise katsete tõkestamine ning tõhus vääртеomenetus. Selleks on oluline tagada tolliprotseduuride terviklik järelevalve, hoida kõikide piiripunktide tollikontrolli töös kasutatav tehnika tänapäevaseks (mh röntgenid), tagada piisav mehitatus sanktsioonimeetmete väljatöötamisel ja rakendamisel, mis looks suutlikkuse üle vaadata kaubavoogusid mõistliku ajakuluga ning seeläbi hoida piiril kontrollifooni vajalikul tasemel. Venemaa agressioon Ukraina vastu on tõstnud kordades tolliformaalsuste ajalist kestvust, kuna võrreldes varasemaga on oluliselt tähtsamaks muutunud just julgeoleku tagamine.

Eesti algatatud idapiiri **tollikoostöö laiendamine kõikidele transpordiliikidele (EU CAB)**, eelkõige eesmärgiga tõhustada **narkootikumide salakaubanduse vastast võitlust**. Tegemist on järgmise etapiga liikmesriike toetava üle-Euroopalise Tolliameti loomisele. Koostöö arendamine ettevõtjatega narkoriskide maandamiseks.

E-tolli infosüsteemide uuendamisega jätkamine ja tollireformi ettevalmistamisega alustamine. Tolliprotseduuride, sh eTolli süsteemide (riskianalüüsid, import, eksport, transiit) täiendamine panustab sanktsioonide edukasse rakendamisse ja heidutushoiakute tõhustamisse ning parandab julgeoleku koosvõimet Eestis, Balti riikides ja Euroopa Liidu üleselt. Prioriteedina toimub tolli „ühtse akna“ edasiarendus, eesmärgiga vähendada bürokraatiat ja tagada elektrooniline suhtlus partnerasutustega.

Tollikontrolli tõhustamiseks **võtame kasutusele tehisintellekti võimalusi**, et viia läbi röntgenpiltide analüüsi. Tavapärane röntgenpiltide analüüs on ajakulukas ja pildilugemine keerukas, sest silmaga on keeruline erisusi märgata. Tehisintellekti kaasabil on võimalik suurendada kontrollide mahtu ja vähendada inimlikke eksimusi pildilugemisel ja kasvatada kontrollide mahtu.

Teenus: Mittemaksuliste riiginõuete haldus (MTA)

Eesmärk: Pakkuda teistele riigiasutustele nõuete haldamise ja sissenõudjana esindamise teenust ning osaliselt ka nõuete esmase sundtäitmise toimingute teostamist.

Maksu- ja tolliamet pakub kohtutele, prokuratuurile, Tallinna linnale, transpordiametile, sotsiaalkindlustusametile, kaitseressursside ametile, keskkonnaametile ja haridusministeeriumile nõuete haldamise ja sissenõudjana esindamise teenust, osadele nõuete osas teeb ka esmaseid sundtäitmise toiminguid ise.

Riiginõuete haldamise ja sissenõudmise tsentraliseerimisel maksu- ja tolliametisse **tekib ülevaade riigi nõuetest, väheneb käsitöö ja tegevuste dubleerimine** erinevates riigiasutustes, **paraneb sissenõudmise efektiivsus ning riigi tulud kasvavad**. Kodanikul tekib iseteeninduskeskkonda ühtne vaade enda nõuetest riigi ees, neid saab mugavalt ühest kohast tasuda ning enammakstud summasid automatiseeritult tagasi küsida, kodaniku jaoks vähenevad ka täitekulud võrreldes tänasega. IT arendustega loob MTA eeldused uute politsei- ja piirivalveameti ja päästeameti nõuete halduse ja sissenõudmise ülevõtmiseks, kaasajastades ja täiendades enda tänaseid automatiseeritud protsesse ning luues uued vajalikud sõnumivahetused.

Tegevus: Finantskeskkonna arendamine

Eesmärk: Finantskeskkond on usaldusväärne, stabiilne ja konkurentsivõimeline, seda ei kasutata kuritegevuseks ning inimesed käituvad rahatargalt.

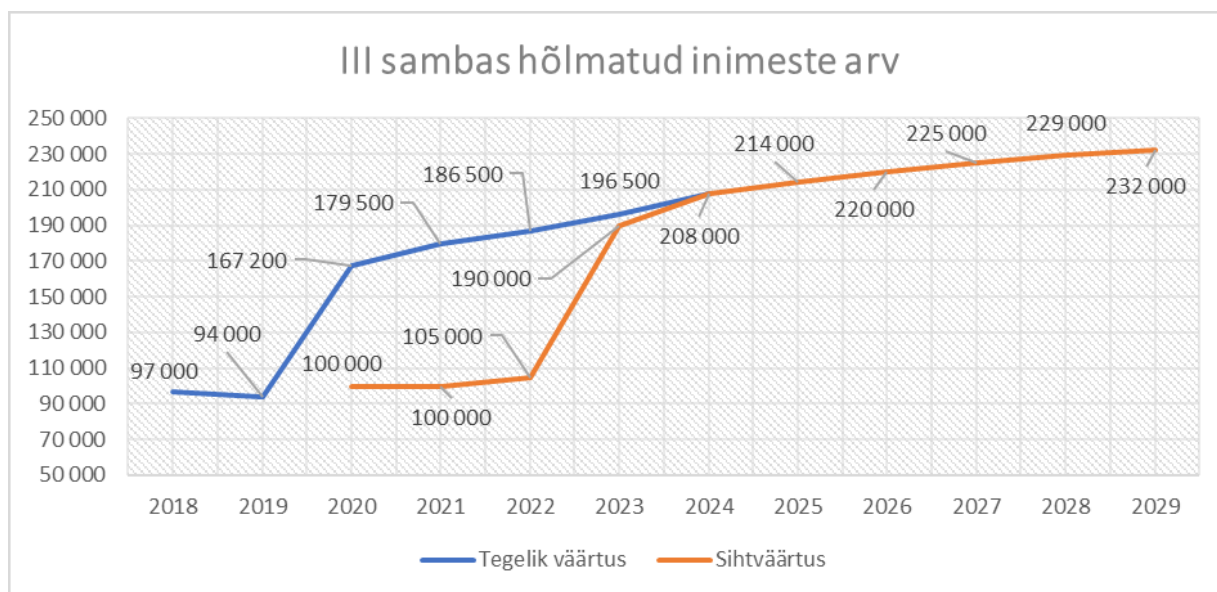
Tabel 6. Finantskeskkonna arendamise tegevuse mõõdikud ja sihttasemed, perioodil 2020-2029⁵.

Mõõdik	2020	2021	2022	2023	2024	2026	2027	2028	2029
						Sihttase			
Finantsteenuste pakkujate arv/Eestis litsentsi saanud ja filiaalina tegutsejate pakkujate arv, > <i>Allikas: Finantsinspeksioon</i>	180	210	250	131*	136	155	160	165	175
Tähtaegselt üle võtmata EL õigusaktide arv <i>Allikas: Rahandusministeerium</i>	1	5	0	3	3	0	0	0	0
III sambas hõlmatud inimeste arv <i>Allikas: Pensionikeskus</i>	167 200	179 500	186 500	196 500	208 000	220 000	225 000	229 000	232 000
OECD Finantskirjaoskuse uuringu Eesti koht riikide edetabelis: hoiakud <i>Allikas: OECD</i>	7	-	-	Ei hinnatu d		-	-	-	
OECD Finantskirjaoskuse uuringu Eesti koht riikide edetabelis: käitumine <i>Allikas: OECD</i>	13	-	-	23		-	-	-	

⁵ [Tegevuse „Finantskeskkonna arendamine“ mõõdikute selgitused ja trendianalüüs 2026-2029.](#)

OECD Finantskirjaoskuse uuringu Eesti koht riikide edetabelis: teadmised <i>Allikas: OECD</i>	4	-	-	3		-	-	-	
Rahvusvahelised hinnangud rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise alasele olukorrale (MONEYVAL), hinnangud "osaliselt vastavuses" või "madal" puuduvad <i>Allikas: Rahandusministeerium</i>	0	0	15	15	14	10	8	5	0
Kindlustandva audiitorteenusega kaetud aastaaruannete osakaal kõikidest registrele esitatavatest, % <i>Allikas: Rahandusministeerium</i>	4,1%	4%	3,8%	4,1%		4%	4%	4%	4%
Audiitorettevõtjate osakaal, kelle kvaliteedikontrolli tulemus vastab nõuetele või on väheoluliste puudustega <i>Allikas: Rahandusministeerium</i>	94%	88%	81%	77%		100%	100%	100%	100%
Uurimisasutustele edastatud materjalides kajastuvate teadete osakaal süvaanalüüsi saadetud teadetest, % <i>Allikas: Rahapesu andmebüroo</i>	27%	47%	21%	38%	31%	30%	30%	30%	30%
RAB-i tegevusloaga isikute järelvalvega kaetus (nii kaug- kui kohapealsed) <i>Allikas: Rahapesu andmebüroo</i>	38%	32%	15%	41%	32%	25%	25%	25%	25%

* (võrreldes varasemate aastatega on seda metoodikat korrigeeritud - välja on jäetud maaklerid, ilma loata fondivalitsejad)

RAB-i poolt uurimisasutustele edastatud materjalides kajastuvate teadete osakaal süvaanalüüsi saadetud teadetest, %

Joonised 5 ja 6. Finantskeskkonna arendamise tegevuse mõõdikud.

Tegevuste kirjelduses kasutatud sümbolite tähendused: ⚡ Väljakutsed; 🧑 Uuringud ja analüüsid; 📋 Projektid; 💻 IT-arendused; 👥 Koolitused; 🧩 Pidevad tegevused; ⚙️ Seadusloome

Programmi tegevuse „Finantskeskkonna arendamine“ teenused:

Teenus: Finantspoliitika kujundamine ja rahatarkus

Eesmärk: Kodanikele ja ettevõtjatele finantsteenuste osutamisega seotud regulatiivse raamistiku pakkumine, mis on piisavalt aja- ja asjakohane, selge ja usaldusväärne ning mis on kooskõlas Euroopa Liidu ja muu vajaliku rahvusvahelise õigusega ja arvestab üldtunnustatud parimaid praktikaid.

Tegevuste peamise tulemina peaks **Eesti finantssüsteem olema stabiilne ning hoiustajate ja investorite vahendid kaitstud**. Finantssektorit puudutavate tõrgete ja kriiside korral tuleb tagada ametiasutuste sujuv koostöö ja viia miinimumini kulud maksumaksjate jaoks. Teiseks on oluline, et Eestis oleks piisav arv piisavalt erinevaid finantsteenuste pakkujaid, et tagada võimalikult lai finantsteenuste kättesaadavus mõistliku hinnaga.

Vajab tähelepanu finantssektori stabiilsuse ja läbipaistvuse tagamisel:

⚡ **Finantskriisiks** on maailmamajanduse muutlikus olukorras vajalik **parem ettevalmistus**, et kriisi tekkimisel oleks olemas finantsvahendite tagatisvaru, toimiv koostöö naaberriikidega ja finantssektori valmisolek küberrünnakuteks või teistest valdkondadest algavaks kriisiks.

⚡ **Tarbijad, hoiustajad ja investorid vajavad paremat kaitset**, seda nii finantsasutuste klientide vaidluste lahendamisel, lõhkilaenamise vältimisel, kui ka hoiu-laenuühistute pankrotistumiste vastu ning paljude probleemolukordade vältimiseks on oluline üldine **rahatarkuse kasvatamine**.

Tegevused:

! **Euroopa Liidu Pangandusliidu projekti** tulemusena finantsjärelevalve- ja kriisijuhtimise alase raamistiku täiustamine (Euroopa Keskpanga juures oleva ühtse pangandusjärelevalve ja ühtse Euroopa Liidu kriisilahendussüsteemi tõhus toimimine, sealhulgas ühtse Euroopa Liidu kriisilahendusfondi piisava rahastamise tagamine). Hoiuste tagamise ja muude tagatisskeemide toimimise tõhustamine, Tagatisfondi võimekuse kasvatamine, sealhulgas finantseerimismudelite ühtlustamine liikmesriikides ja võimaliku Euroopa Liidu ülese hoiuste tagamise süsteemi/skeemi loomine (2026–2028).

! **Pankade ja kindlustusandjate juhtimisnõuete ning kapitalinõuete uuendamine ja rakendamine**, kontrolli suurendamine hoiu-laenuühistute üle (2026–2029).

! **Koostöövõrgustiku tõhustamine** ja täiendamine Põhja-Balti regioonis (sh euroala väliste Põhjala riikidega, kuna suuremad pangandusgrupid on Skandinaavia päritolu) (2025–2027).

! Regulaatiivse keskkonna loomine, mis **soodustab finantsteenuste pakkumist kestlikult** (vastavalt environmental (E), social (S) ja, governance (G) kriteeriumitele) (2026–2028).

! **Pankade ja teiste finantssektori ettevõtete hädaolukordadeks valmisoleku ja muude riskide maandamise** (nt tehnilised rikked, operatiivsed vead, küberründed jmt) regulatsiooni väljatöötamine/muutmine, muuhulgas digieuro ja nn off-line kaardimaksete kasutamise võimaldamine (2026–2027).

§ Lõhkilaenamise vähendamiseks ja vastutustundliku laenamise suurendamiseks **positiivse krediidiregistri loomiseks** vajaliku regulatsiooni väljatöötamine ja registri käivitamine (2026 - 2028).

! Efektivne kohtuvälise vaidluste lahendamise süsteemi ehk finantsombdusman loomine, kelle poole finantsasutuste klientidel (füüsilistel isikutel kui ka väikeettevõtjatel) oleks lihtne pöörduda;

 Muude meetmete analüüs, mis **võimaldaks vähendada lõhkilaenamist** - sissetuleku/laenumaksete määra ettenägemine, intressi- ja viivismäära alandamine jms (2025 - 2027).

! **Finantskirjaoskuse edendamise strateegia 2021–2030 rakendamine**. Jätkuvalt on fookus haridussüsteemi puudutavatel tegevustel, nagu õppematerjalide süstematiseerimine ja kättesaadavaks tegemine ning rahatarkuse õpetajate süsteemne õpetamine ja muul viisil toetamine, kuid üha enam muutub oluliseks täiskasvanute harimine, eelkõige on rõhuasetus haavatavamatel ühiskonnagruppidel ja koostööl tööandjatega.

! Eraldi tähelepanu vajab **võitlus finantspettustega**, sest pettuste ohvriks langevate inimeste ja seetõttu kaotatavate summade suurused pigem kasvavad. Vajalik on tõhustada nii õiguslikke kui tehnilisi vastumeetmeid ning tõsta inimeste üldist teadlikkust pettuste erinevatest vormidest ja sellega kaasnevast. 2025–2027 töötatakse välja pettustega võitlemise tegevuskava, analüüsitakse seaduste muutmise vajadust ning luuakse või tõhustatakse koostöövorme pangandussektori, politsei, telekommunikatsiooniettevõtete ja küberturbega tegelevate asutuste vahel.

Vajab tähelepanu konkurentsiolekordade suurendamisel ja finantsteenuste arengu soodustamisel:

Konkurentsi soodustamine finantsteenuste valdkonnas, et finants- ja kindlustusteenuste valik oleks mitmekesine, aga ka hind oleks tarbijale taskukohane ja julgustaks tarbijat finantsteenuseid rohkem tarbima. Selleks tuleb proaktiivselt Euroopa Liidu läbirääkimistel enam kaitsta Eesti huve, lähtuvalt meie riigi väiksusest ja ära kasutada Euroopa Liidu õiguses sätestatud valikukohti, et kehtestada liberaalsemaid nõudeid või jätta mõni nõue üldse kehtestamata. Euroopa Liidu läbirääkimistel rõhuda enam proportsionaalsuse arvestamisele, et väiksematel teenusepakkujatel oleksid leebemad nõuded.

Keskmine II samba fondide pikaajaline (viimased 20 aastat) reaaltootlus on 0,4 protsenti. Kokkuvõttes oli 2024 hea aasta, kuid jätkuvalt vajab fondide tootlus tähelepanu.

2024. aasta lõpuks oli **II samba fondide maht kokku 5,9 miljardit eurot** (2023. aasta lõpus 4,95 miljardit). Kuigi aastane tõus oli miljard eurot, siis investeerimiskeskond üldiselt on jätkuvalt keeruline. Kokkuvõttes on väljakutseks, kuidas selgitada pensionikogujatele pikaajalise investeerimise eripärasid ehk eelkõige pikale eesmärgile keskendumist.

Nii **elukindlustuses** tervikuna kui ka **spetsiifiliselt II samba väljamaksetes** teeb muret **napp konkurents** - jätkuvalt on pensionilepingute turul aktiivselt tegutsemas vaid üks pakkuja. Koostoiimes madalate intresside keskkonnaga ei soosi see pikaajalistest kindlustustoodetest huvitatud klientide jaoks parimaid valikuid.

Kuigi viimase aasta hüpe III sambaga liitunutes on märkimisväärne, siis hõlmatute arv võiks kasvada stabiilselt ka tulevikus. III sambaga liitumisest üksi ei piisa - kapitali kogumiseks tuleb teha ka regulaarselt sissemakseid. Seega on väljakutseks, **kuidas aktiveerida III sambaga liitunud inimesi regulaarselt panustama**.

Tegevused:

Euroopa Liidu Kapitaliturgude Liidu initsiatiivi raames erinevate **meetmete väljatöötamine ja nende rakendamine, sh väärtpaberituru- ja investeerimisfondide alase õiguse muutmine**, et soodustada piiriülest kapitali kaasamist (2026–2028). Sealhulgas aidata kaasa Euroopa Liidu väärtpaberituru infrastruktuuride (registrite ja arveldussüsteemide) laiemale integreerumisele, et Eesti investoril oleks võimalik lihtne ja odav osta mõne teise liikmesriigi ettevõtte aktsiat/võlakirja ning vastupidi.

Fintech ettevõtete arengut eesmärgistava strateegilises või muus vormis koostöö loomine koostöös partneritega. Selle elluviimiseks vajalike **tegevuskavade ja struktuuride loomine** (2026).

Finantssektori konkurentsi tõstmisele suunatud tegevused ja eelduste loomine uute finantsteenuste arenguks, samas ka piisava investorikaitse taseme (sh võimalikud muudatused investorikaitse skeemis) ja võrdse kohtlemise tagamine. Riskikapitali- ja muude investeerimisfondide valdkonna regulatsiooni muutmine (2026-2027).

Aktsiate, võlakirjade ja muude väärtpaberite registripidamise ning nende väärtpaberitega seotud arvelduste toimimise valdkonna täiendav analüüs, kas seni kehtinud registrikorraldust oleks vaja muuta, sh milliseid samme saaks astuda, et meie väärtpaberite keskdepositoorium (väärtpaberite register) oleks rohkem integreeritud või liidestatud teiste Euroopa Liidu liikmesriikide depoodega (2026).

Viia läbi uuring: „Kuidas jätkuks raha pensionipõlve lõpuni?“ (2026-2027).

Pensionimudeli kasutuselevõtt.

Pensionifondide investeringute, tasude ja kulude, sh mõjude analüüsi eelnõu.

Teenus: Arvestus- ja audiitorvaldkonna kujundamine

Eesmärk: Audiitortevust reguleeriva õigusraamistiku väljatöötamine ja audiitortevuse koordineerimine Raamatupidamist reguleerivate õigusaktide väljatöötamine ja rakendamine.

Vajab tähelepanu:

Kättesaadava ja kvaliteetse audiitorteenuse tagamine riigis, sealhulgas arvestades muudatusi auditeerimiskohustusega ettevõtete ning audiitorite arvus.

Tegevused:

Arvestusala (sealhulgas raamatupidamine ja audiitortevus) **õigusliku keskkonna kujundamine** viisil, milles arvestusala seadusandlus ja aruandlusraamistik toetavad ettevõtluskeskkonna nii riigisisest kui ka rahvusvahelist konkurentsivõimet suurema läbipaistvuse ja usaldusväarsusega ning seonduva halduskoormuse vähendamist tõhusamate lahenduste kaudu.

Audiitortevuse korraldamisel on **põhitegevuseks vandeaudiitorite ja audiitorühingute ning siseaudiitorite üle järelevalve teostamine** ning kvaliteetse kutsetevuse tagamine vastavalt avalikule huvile.

Audiitortevuse järelevalve **regulatsiooni piisavuse analüüs**.

Audiitoripoolsete korduvate märkustega esitatud majandusaasta aruannete märkuste põhjuste ja nende likvideerimata jätmise analüüs.

Audiitorkohustuse ja ülevaatekohustuse **piirmäärade analüüs** (2026).

Audiitortevuse seaduse põhjalik revisjon 2025-2026).

Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise valdkond

Rahapesu ja terrorismi rahastamise suurim risk Eestis on seotud mitteresidentide ja teistes riikides toime pandud kuritegevuse tulemusel saadud vahendite pesemisega läbi Eesti majandusruumi ja finantssüsteemi. Arvestades, et ka finantssanktsioonist kõrvalehoidumisel kasutatakse samu meetodeid ja maksekanaleid, kohaldub see ka finantssanktsiooni rakendamisele.

Vajab tähelepanu:

 Rahapesu tõkestamisega seotud **tegevused vajavad riigis tulemuslikumat koordineerimist**, et lisaks rahandusministeeriumi valitsemisala tegevusele **motiveerida ka teisi organisatsioone ja riigiasutusi panustama rahapesu tõkestamisse**, ilma milleta ei suuda Eesti täita kõiki FATF-i soovitusi ja kriteeriume, mida Moneyval hindab.

 Rahapesu tõkestamise süsteem peab tasakaalukalt ent tulemuslikult **suutma kohanduda uute võimalike rahapesualaste väljakutsetega**. Valdkonna püsiv ülesanne on **riskide tuvastamine õigesti ja õigeaegselt**. Vaja on arendada andmeanalüüsi võimekust, rahvusvahelist koostööd ning olla sanktsioonide rikkumiste ja kõrvalehoidumiste tuvastamisel proaktiivsem.

 Euroopa Liidu uus rahapesutõkestamise regulatsioon (nn AML6 pakett) muudab oluliselt Eesti rahapesutõkestamise regulatsioone, **mistõttu peame väga suures ulatuses muutma Eesti rahapesualaseid seaduseid**. Samuti toob eeltoodu ettevõtetele kaasa kohustuse rakendada otsekohalduvaid keeruka sõnastusega määruseid, mida Eesti õigusesse üle ei võeta.

 Hasartmängu regulatsiooni kaasajastamine arvestades hasartmängude mängimise ühe suuremat liikumist virtuaalkeskonda (kaughasartmäng, toto, e-kiirloterii, hübriid-hasartmäng jms.) ning hasartmängusõltuvuse kasvu.

Teenus: Rahapesu tõkestamise valdkonna kujundamine

Eesmärk: Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamiseks vajaliku õigusraamistiku väljatöötamine ja rakendamine.

Tegevused:

 MONEYVAL-i V hindamisvooru ettepanekutele **tegevuskava koostamine**, soovitude elluviimine ning seire.

 Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise uute reeglite (nn AML VI direktiiv) Eesti õigusesse **ülevõtmine**. Direktiivi ülevõtmise käigus muudetakse suurel määral rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seadust (2025-2028).

 Riikliku rahapesu, terrorismi ja massihävitusrelvade leviku rahastamise **2025. aastal uuendatud riskihinnangu koostamise metoodika alusel** riskihindamise läbiviimine koostöös Maailmapanga ja Royal United Services Institute, hindamise tulemuste põhjal tegevuskava koostamine ning elluviimine (2025-2027).

Teenus: Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamine ning finantssanktsiooni kohaldamine (rahapesu andmebüroo)

Eesmärk: Finantstehingute läbipaistvuse ja aususe tagamine läbi finantsteabe kogumise, analüüsimise ja jagamise, et ennetada ja takistada Eesti rahandussüsteemi ning majandusruumi kasutamist rahapesuks, terrorismi rahastamiseks ja finantssanktsioonidest kõrvalehoidmiseks.

Tegevused:

Peamised tegevused on rahapesu ja terrorismi rahastamise kahtlusega informatsiooni analüüs, **finantssanktsiooni rakendamise tagamine**, **tegevuslubade väljastamine** rahapesu andmebüroo järelevalve all olevatele subjektidele ja **juhtorganite sobivuse tagamine** ning **järelevalve** rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise nõuete üle, rahapesu ja terrorismi rahastamise **riskide, ohtude, suundumuste, mustrite ja toimumisviiside strateegiline analüüs**, järelevalvesubjektide ja avaliku sektori teavitamine ja koolitamine.

Rahapesu ja terrorismi rahastamisega seotud tegevuste ja **riskide paremaks mõistmiseks**, tuvastamiseks ja adresseerimiseks automatiseeritud olukorratadlikkuse, **strateegilise seire** ja **analüüsi võimekuse väljaarendamine**.

Siseriikliku ja rahvusvahelise koostöö tõhustamine läbi erinevate tegevuste, nagu siseriiklike töögruppide juhtimine, rahvusvahelistes koostööformaatides osalemine ning ühiste analüüsiprojektide ja uuringute tegemine koostöös välisriikide rahapesu andmebüroodega. Euroopa Liidu rahapesu tõkestamise ameti (AMLA) ülesehitusse panustamine, kaasa rääkimine agentuuri protsesside ja praktikate kujundamisel, et oleks võimalik kasutada AMLA mandaati ja ressursse andmehalduse ja -vahetuse, koostöö ja ühiste menetluste korraldamisel.

Andmevahetuse tõhustamine, mille eesmärgiks on luua andmevahetuseportaal, mis koondab kohustatud isikute teadete ja aruannete edastamise ning nendele tagasiside andmise funktsionaalsuse. Sellega tekib asutuse ja erasektori vahel efektiivne ja mugav suhtluskanal infovahetuseks. Projekti raames valmib ja rakendub 2026. aasta lõpuks uus teatamise süsteem kohustatud isikutele. Jätkutegevusena luuakse aruandluse funktsionaalsus.

§ Strateegilise analüüsi funktsiooni (SAF) tõhustamine, et õigeaegselt avastada õigusvastase käitumise trende ja pakkuda lisainfot riskide maandamise meetmete planeerimiseks. Projekti olulisem suund on **arendada andmeladu koos analüütikavahenditega**, kus pseudonüümitult riiklikest registritest pärit suurandmeid analüüsitakse. Projektiga tagatakse võimekus luua otsuste tegemiseks õigeaegselt vajalikke juhtimisaruandeid.

5. Programmi juhtimiskorraldus.

Rahatarga riigi programmi eesmärgi saavutamise ja täitmise eest vastutab rahandusministeerium, kelle peamisteks koostööpartneriteks programmi eesmärgi saavutamisel ja sekkumiste kavandamisel on

maksu- ja tolliamet, Eesti Pank, Euroopa Komisjon, Rahvusvaheline Valuutafond (IMF), Majandusliku Koostöö ja Arengu Organisatsioon (OECD), Eesti kaubandus-tööstuskoda, Eesti tööandjate keskkliit, finantsinspeksioon, Tagatisfond, mitmed eriala- ja huviliidud ning teised valitsusasutused. Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise suunal on rahandusministeeriumi peamisteks partneriteks rahapesu andmebüroo ja finantsinspeksioon, siseministeerium, justiitsministeerium ning prokuratuur. Raamatupidamise ja audiitortegevuse valdkonnas on oluline koostöö Audiitorkogu ja Raamatupidamise Toimkonnaga, samuti Eesti siseaudiitorite ühingu ja Eesti raamatupidajate koguga. Sotsiaalkindlustuse valdkonna poliitika kujundamise põhiline koostööpartner on sotsiaalministeerium, ettevõtluse valdkonnas majandus- ja kommunikatsiooniministeerium ja justiitsministeerium ning finantskirjaoskuse edendamise valdkonnas teiste seas haridus- ja teadusministeerium. Piiriülest koostööd tehakse teiste riikide vastava valdkonna ministeeriumidega. Rahandusministeeriumi roll on peamiselt koordineerimine ja suunamine, seda nii eelarve-, maksu- ja tollipoliitika kui ka finants- kui ka arvestuspoliitika kujundamise valdkonnas.

Rahatarga riigi programmi juhivad eelarvepoliitika asekanstler, kes rakendab eelarvepoliitika meedet ja koordineerib selle seiret ning finants- ja maksupoliitika asekanstler, kes rakendab maksu- ja tollipoliitika ning finantspoliitika meetmeid ja koordineerib nende seiret. Programmi juhtide ülesanne on programmi koostamise ja uuendamise eestvedamine, elluviimise ja seire koordineerimine. Rahandusminister kinnitab programmi pärast riigieelarve vastuvõtmist Riigikogus. Programm avalikustatakse Rahandusministeeriumi veebilehel.

Programmi tulemuste seire toimub vastavalt Vabariigi Valitsuse 19. detsembri 2019. a määrusele „Riigi eelarvestrateegia, riigieelarve eelnõu ja tõhustamiskava koostamise ning riigieelarve vahendite ülekandmise kord ning riigieelarve seadusest tulenevate aruannete esitamise kord“. Iga lõppenud aasta kohta koostatakse programmi tulemusaruanne, mis on sisendiks valdkonna „Riigivalitsemine“ tulemusaruandesse.

Kõikide nimetatud valdkondade arengu jaoks on väga tähtsad tihedad sidemed Euroopa Komisjoni ja Nõukogu ning OECD vastavate komiteede ja töögruppidega, sest oluline osa programmi keskkonda mõjutavaid regulatiivseid otsuseid tehakse ühiselt Euroopa Liidu ühisturu kontekstis.

Lisa 1. Rahatarga riigi programmi teenuste rahastamiskava

Programmi teenuste rahastamiskava	Eelarve			
	2026	2027	2028	2029
Programmi kulud (tuhat eurot)	350 296	415 480	490 617	567 714
Tegevus: Eelarvepoliitika kujundamine ja elluviimine	278 831	344 956	421 515	498 606
Riigieelarve protsessi juhtimine	1 356	1 328	1 338	1 341
Riigi strateegilise- ja finantsjuhtimise koordineerimine	1 161	1 137	1 144	1 147
Välisloetuste planeerimine ja kasutamise korraldamine	7 109	6 686	6 028	5 726
Fiskaal- ja majanduspoliitiline analüüs	439	534	421	422
Majandusprognoosi koostamine	424	518	406	407
Euroopa Liidu eelarve- ja majanduspoliitika koostöös osalemine	812	784	722	787
Rahavoogude juhtimine ja finantsreservide haldus	262 393	328 828	406 229	483 486
Riigi arvelduste korraldamine	3 425	3 429	3 431	3 472
Välisloetuste auditeerimine	1 712	1 711	1 746	1 818
Tegevus: Maksu- ja tollipoliitika kujundamine ja korraldamine	63 317	62 758	61 331	61 335
Maksu- ja tollipoliitika kujundamine	1 748	1 752	1 650	1 653
Maksukogumine	38 966	38 669	37 908	37 908
Tollikorraldus ja ühiskonna kaitse	21 998	21 736	21 184	21 184
Mittemaksuliste riiginõuete haldus	604	601	590	590
Tegevus: Finantskeskkonna arendamine	8 149	7 766	7 770	7 774
Rahapesu tõkestamise valdkonna kujundamine	279	273	275	276
Arvestus- ja audiitorvaldkonna kujundamine	418	410	413	414
Finantspoliitika kujundamine ja rahatarkus	1 147	1 130	1 129	1 131
Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamine ning finantssanktsiooni kohaldamine	6 304	5 953	5 953	5 953

Põhjalikum ülevaade riigieelarve juhtimislaua [2026 Riigieelarve](#) | [Rahandusministeerium](#)